

Van woonhuis naar exclusief museum

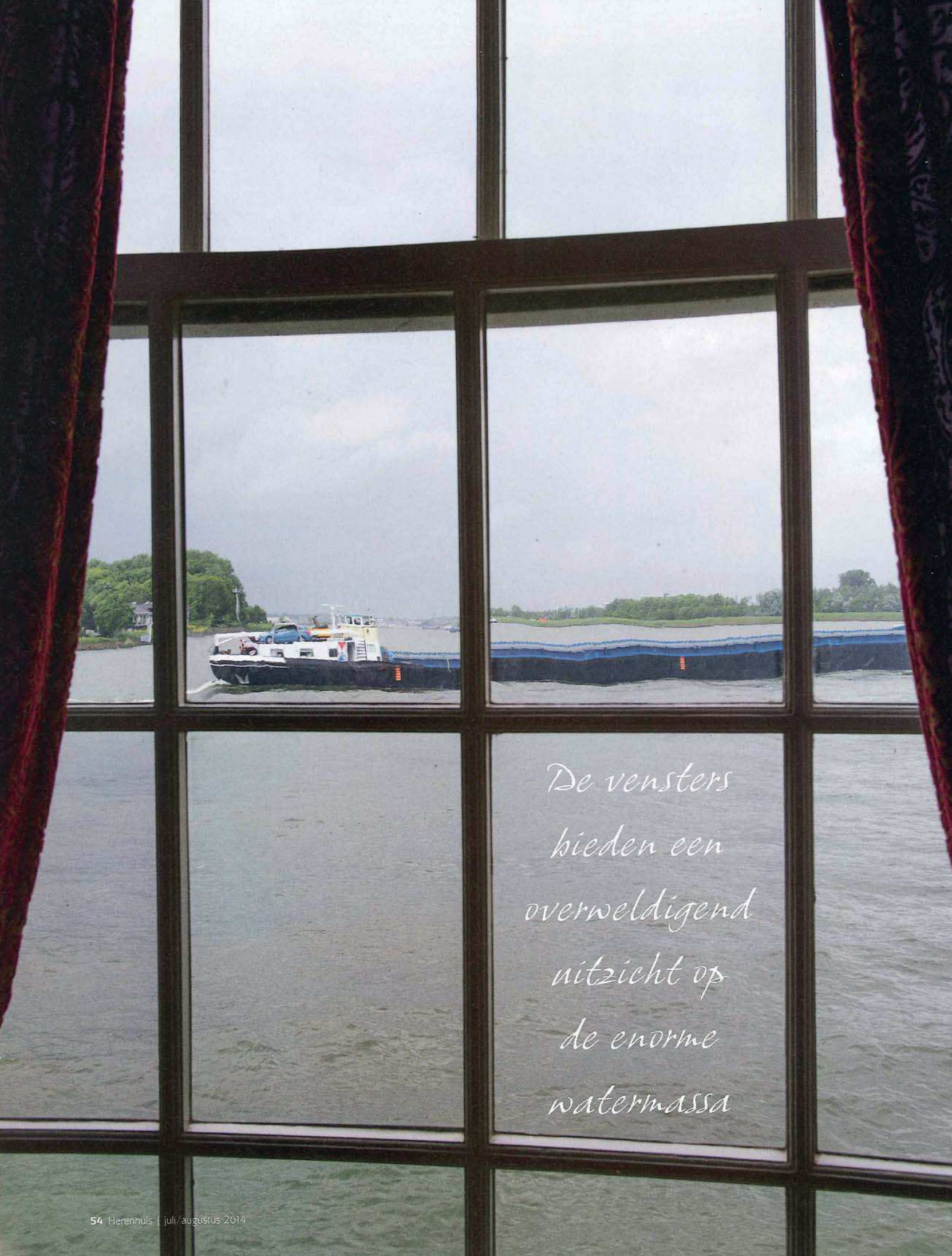
DE KWINTESSENS VAN HET DORDTS PATRICIËRSHUIS

AAN HET EXTERIEUR VAN NEDERLANDSE MONUMENTEN WORDT DOORGAANS DE NODIGE ZORG BESTEED, WAT HELAAS NIET GEZEGD KAN WORDEN VAN VEEL OORSPRONKELIJKE INTERIEURS. ER IS VEEL VERLOREN GEGAAN EN NOG ALTIJD GAAN DE VERNIELINGEN DOOR. BETIMMERINGEN, BEHANGSELS, STUCWERK EN DECORATIES VERDWIJNEN. GELUKKIG ZIJN ER LIEFHEBBERS ZOALS ILSE EN LAURENS GOOSHOUWER DIE ZICH HET LOT VAN AUTHENTIEKE HUIZEN AANTREKKEN EN DE ZIEL ERVAN WETEN TE BEWAAREN, ZOALS DAT GEBEURD IS MET HET DORDTS PATRICIËRSHUIS AAN DE WOLWEVERSHAVEN.

Tekst | Ruud Spruit Fotografie | Otto Kalkhoven

*De vensters
bieden een
overweldigend
uitzicht op
de enorme
watermassa*

Dordrecht heeft aan het water eeuwen van welvaart te danken. De stad kent geen grachten, wel havens met langs de kaden pakhuizen en woonhuizen. De schepen waren in het verleden voornamelijk vrachtschepen met vaste aanlegplaatsen, voor bijvoorbeeld de schippers uit Keulen en Londen was dat de Kuipershaven. Tegenwoordig vormen pleziervaartuigen van watersportliefhebbers een groot deel van de vloot die Dordrecht als uitvalshaven heeft voor tochten over de grote rivieren of naar de Biesbosch.

De in 1609 aangelegde Wolwevershaven was vooral bedoeld om het verzanden van de aangrenzende Nieuwe Haven tegen te gaan. De smalle strook grond tussen de haven en de Oude Maas werd bebouwd met pakhuizen. Toen het stadsbestuur van Dordrecht met lede ogen zag dat Leiden goud verdiende met de lakenindustrie en er jongelui uit Dordrecht naar de Sleutelstad trokken om zich daar in het textielvak te bekwamen, werd een slinkse poging ondernomen om een graantje mee te pikken. Wevers konden zich aan de pas gegraven haven vestigen, vandaar de naam Wolwevershaven, en kregen dan per werkend weefgetouw het voor die tijd aanzienlijke bedrag van duizend gulden als bonus, ze werden bovendien vrijgesteld van wachtlopen. De actie had behoorlijk succes. Huizen zoals Wolwevershaven 21, 'De Meerminnen', herinneren aan succesvolle lakenfabrikanten.

Luikerwalen

Kooplui uit steden als Londen, Antwerpen en Keulen voelden zich aangetrokken tot de nijverheid en de handel in de stapelplaats Dordrecht. Er ontstond ook een hele gemeenschap van Luikerwalen, ijzerhandelaren die genoeg hadden van de strenge gilderegels in hun stad en zich in Dordrecht vestigden. Eén van hen was Louis de Geer, wiens zoon Louis jr. later in Zweden kapitalen zou verdienen aan de handel in kogels, wapens en oorlogsschepen compleet met bemanning; feiten die dit jaar 2014 uitvoerig worden herdacht in het kader van 400 jaar relaties Nederland-Zweden. De zoon van een zus van deze Louis, Jacob Trip jr., kocht een stuk grond aan de Wolwevershaven en liet er een huis bouwen. Het was de tijd dat rijke ondernemers in de gaten kregen dat het aan deze haven goed toeven was. Tussen de pakhuizen verrezen statige woonhuizen, weg van de stank en de drukte van de binnenstad, met de haven voor de deur en een prachtig uitzicht aan de achterkant. Mr. Reepmaker, een nazaat van de Trips en

de De Geers, kocht in 1733 het huis van de burens erbij en liet de twee panden verbouwen tot één geheel: het huidige huis Wolwevershaven 9. In 1794 ging het pand over in handen van Abraham van Pompe van Meerdervoort, zoon van de Heer van Zwijndrecht. Het huis werd toen beschreven als *'Een groot dubbel Heeren Huis en erve, voorzien van acht behangen vertrekken, (en een) grote nieuwe geboiseerde en van boven gestukadoorde koepel'*. Vanuit deze kamer, de befaamde Maaskamer (gebouwd in ongeveer 1780 door de toenmalige bewoner Pompejus Hoeufft), hadden de bezoekers volgens hetzelfde epistel *'een alleraangenaamst uitzicht over de rivier, naar de Noord en het dorp van Zwijndrecht'*.

Van woonhuis tot museum

'Als dat huis nu eens te koop kwam', verzuchtten Ilse en Laurens Gooshouwer, telkens als ze voorbij Wolwevershaven 9 kwamen. En waarachtig. In het jaar 2000 kwam het pand op de markt. De twee waren er als de kippen bij, want het was de tijd dat de huizen verkocht waren voordat goed en wel de affiches 'Te Koop' voor de ramen hingen. Met liefde werd het huis ingericht, waarbij de stijl die het meest domineerde, de Lodewijk XVI-periode, als uitgangspunt diende. Het duurde niet lang of de bewoners deelden hun prachtige huis met enthousiaste gasten: gezelschappen die een rondleiding kregen of genoten van de concertjes in de Maaskamer. Het huis werd gaandeweg meer museum dan woonhuis. De kinderen van het echtpaar moesten regelmatig wijken. Na ampele overwegingen werd de knoop doorgemaakt. Het gezin verhuisde naar een andere woning om meer ruimte voor zichzelf te hebben. Het huis dat inmiddels de naam Het Dordts Patriciërshuis had gekregen, werd met hulp van een groeiend aantal vrijwilligers permanent opengesteld voor bezoekers.

Schellen

Wie goed kijkt naar de mooie gevel in rode baksteen met de achttiende-eeuwse schuiframen, zogenaamde Engelse ramen, ziet dat de bouwer een beetje heeft moeten smokkelen met de symmetrie, kennelijk vanwege de kelders van de twee huizen die hier eerder stonden. De statige bordestrap is iets uit het midden hetgeen charmant wordt opgevangen door een lantaarn in het breedste muurvlak naast de deur. In het fraai gesneden bovenlicht is een brandende fakkel verwerkt, het woord heeft in het Grieks de betekenis 'stralen' en verwijst

De oer-Hollandse keuken nodigt uit tot gezellig kletsen

naar de zon. De fakkel was een geliefd symbool in de tijd van de Verlichting, populair vooral onder Patriotten. Een koperen handje naast de deur nodigt tot 'schellen', een ouderwets woord voor het klingelen van de grote koperen bel in de hal. Links en rechts lokken de 'salets' aan de voorzijde van het huis, de vroegere ontvangkamers. De oer-Hollandse keuken, met tegeltjes aan de muur, een schouw en een keukenkast vol antieke voorwerpen nodigt uit tot gezellig kletsen. Laurens Gooshouwer is druk in de weer met een zojuist gearriveerde bruikleen van het Dordrechts Museum, een prachtige Louis XVI-hoekkast. Op weg naar de zolder vergapen wij ons aan een mooi staand horloge gemaakt rond 1770 door de befaamde Dordtse uurwerkmakersfamilie Hendrik Engeringh en zonen. Op de hoogste verdieping van het huis herinneren lange droogstokken aan een vervlogen tijd, toen de was werd gedaan op een bewerkelijke handmatige manier. De dienstbodenkamertjes aan de voorzijde markeren de eigen ruimten van meestal zwoegend personeel dat er zonder stofzuigers, wasmachines en drogers voor moest zorgen dat de meubelen glommen van de boenwas, het koper glanzend gepoetst was en het wasgoed helder en glad gestreken in het kabinet lag.

Bijna vergeten schilder

In de kleine voorkamer wijst Laurens Gooshouwer enthousiast naar het schoorsteenstuk. Dordrecht is bekend om de geschilderde behangsels, schoorsteenstukken en boven-deurstukken die onder meer te zien zijn in het charmante Museum Huis van Gijn. Dat is niet toevallig: eind achttiende, begin negentiende-eeuw was hier een aantal behangselschilders van naam werkzaam, zoals de gebroeders Abraham en Jacob van Strij. Het schoorsteenstuk en een grisaille in de eetkamer van het Dordts Patriciershuis is van de hand van de minder bekende Cornelis Kuipers (1739-1802).

Bezoekers kunnen in de keuken met een ouderwetse servieskast en tegeltafelaus een kopje koffie drinken.

Pag. 58 | In de stijlkamers zijn onder meer schilderijen van de Dordtse schilder Cornelis Kuipers te zien.

A long, white, short-sleeved dress hangs vertically on a wooden clothesline. The dress has a simple, slightly loose fit with a small opening at the neckline. The background shows a wooden ceiling with horizontal beams and other laundry items hanging in the distance. A person's arm and part of their body are visible on the right side, reaching up towards the clothesline.

*Lange
droogstokken
herinneren aan
vervlogen tijden*

*De ronde Maaskamer
heeft een uitstekende
akoestiek*

Kuipers was eigenlijk huisschilder ('grofschilder' zoals dat heette), maar hij ontwikkelde zich tot een bekwame kunstschilder en tekenaar. Toen er twee grote bloemstillevens van Kuipers op de markt kwamen wist Gooshouwer die voor het Patriciërshuis te bemachtigen. Het is de bedoeling om in het museum bescheiden exposities te organiseren. In dezelfde kamer zijn de originele aquarellen te zien van de schoolplaten die menigeen zich herinnert uit zijn jeugd: de aanhouding van prinses Wilhelmina bij Goejanvervellesluis, de Tocht door Rusland en de aankomst van de Prins van Oranje in Scheveningen. Het huis telt nog een reeks andere kamers, maar het meest indrukwekkend is de ronde Maaskamer, qua stijl helemaal Lodewijk XVI met een stucplafond vol bloemen en guirlandes, pilasters en aan de rondingen aangepaste meubels. De vensters bieden een overweldigend uitzicht op de enorme watermassa van de hier elkaar ontmoetende rivieren: Oude Maas, Merwede en Noord. De akoestiek is uitstekend en in samenwerking met Olaf van Hees van het Museum Geelvinck Hinlopen Huis in Amsterdam worden hier regelmatig concerten georganiseerd. ■

Voor openingstijden, concerten en lezingen zie
www.dordtpatriciershuis.nl

Links | De aan het eind van de achttiende eeuw gebouwde Maaskamer leent zich uitstekend voor intieme concerten.

